

NO S'HI ENTERRA CAP TRAÏDOR

LA GRAN NOVEL·LA
DEL FOSSAR DE LES MORERES

Víctor Jurado Riba



Columna

VÍCTOR JURADO RIBA
NO S'HI ENTERRA
CAP TRAÏDOR

LA GRAN NOVEL·LA DEL FOSSAR
DE LES MORERES

COL·LECCIÓ CLÀSSICA

PRIMERA EDICIÓ: SETEMBRE DEL 2014

© VÍCTOR JURADO RIBA, 2014

© COLUMNA EDICIONS, LLIBRES I COMUNICACIÓ, S.A.U.

CARRER PEDRO I PONS, 9-11, 11A PLANTA - 08034 BARCELONA

ISBN: 978-84-664-1889-8

DIPÒSIT LEGAL: B. 14.747-2014

FOTOCOMPOSICIÓ: VÍCTOR IGUAL, S.L.

CARRER ARAGÓ, 390 - 08013 BARCELONA

IMPRÈS A: ROMANYÀ VALLS

www.columnaedicions.cat

Cartografia propietat de l'Institut Cartogràfic i Geològic de Catalunya,
disponible a www.icgc.cat.

Queda rigorosament prohibida sense autorització escrita de l'editor qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra, que serà sotmesa a les sancions establertes per la llei. Podeu adreçar-vos a Cedro (Centro Español de Derechos Reprográficos, www.cedro.org) si necessiteu fotocopiar o escanejar algun fragment d'aquesta obra (www.conlicencia.com; 91 702 19 70 / 93 272 04 47). Tots els drets reservats.

Nit a la ciutat

En Pere va apartar els llençols amb molta cura per tal de no despertar la noia mentre la mirava abans de sortir del llit. Tenia la pell morena i fina, però amb marques i cicatrius. La seva melena negra queia amb suavitat sobre el jaç on encara dormia. Ell es va aixecar molt a poc a poc, admirant les corbes dels malucs de l'Anna projectades a la paret gràcies a la llum tènue i oscil·lant d'una espelma.

Ella ja tenia trenta anys, però encara conservava el cos bonic i la dolçor de la joventut. Només el seu rostre reflectia el patiment d'una vida dissortada.

En Pere s'acabava de vestir quan la noia va girar-se, deixant al descobert la meitat esquerra del seu cos nu. El sabater va deixar unes monedes sobre la tauleta al costat de la porta i, tot seguit, va sortir de la cabana del Raval, tot respectant el silenci.

Mentre caminava entre les construccions precàries i els horts, va mirar desconfiat al seu voltant. El menestral, ja entrat en la maduresa, que tornava a casa, no se sentia segur quan es movia de nit per aquella part de Barcelona.

A la ciutat, els llums dels fanals il·luminaven els carre-

rons i donaven a les cases un aire fantasmagòric. Entre els colors vermells i grocs que es bellugaven de manera ondulant, tot d'una van destacar les formes allargassades de dos homes que es barallaven.

—Tu mai no has volgut resistir! —cridava una veu molt greu.

—Què dius?! Ets un covard!

—No! Ets tu qui sempre s'amaga sota les faldilles d'algun meuca de taverna!

—On és ara la meva puta mentre t'estomaco?

Les ombres s'insultaven mentre una ja havia caigut a terra i l'altra, asseguda a sobre seu, li clavava cops de puny a la cara. Crits de dolor i ràbia es barrejaven amb les respiracions ofegades dels dos combatents.

En Pere va passar molt ràpid pel seu costat, sense ni tan sols mirar des de la llunyania com acabava la baralla. No percebia res més enllà de les seves passes, capficat com estava en els pensaments que el traslladaven a la plaça de Sant Jaume.

La solitud l'envoltava, però s'esvaïa a mesura que s'apropava al seu destí. Un cop ja hi era, va haver de cercar un camí entre les tendes i els matalassos dels qui feien guàrdia davant la casa de la Diputació. Tots esperaven una resposta.

Procurava no trepitjar els caps o peus d'aquells que dormien sobre les lloses de la plaça, en moure's per trobar una dreuera fins a casa seva. Davant seu, però, es va aixecar un jove. Gairebé el va fer caure sobre una família que descansava en un matalàs que sumava més anys que tots els que hi dormien plegats a sobre.

—Volem la resistència! Publiqueu la crida! —va bramar aquell jove.

En Pere se'l va quedar mirant amb incredulitat. No

entenia com un jove d'uns disset anys, va calcular, amb tota la vida al davant, volia anar a la picota.

—Sí! Ens allistarem tots els d'aquí! —L'anterior crit havia animat un home del fons de la plaça.

Així es va iniciar un efecte en cadena i molts altres van aixecar-se per dir-hi la seva enmig de la nit barcelonina.

En Pere va afanyar-se a sortir de la plaça on ara la gent s'incorporava, cridanera i amb els braços estirats. Els cops de colze el desequilibraven i les empentes el feien rebotar contra qui tenia al seu costat, però, finalment, va deixar enrere la cridòria mentre enfilava el carrer de la Llibreteria fins a la plaça de l'Àngel.

Allà va trobar-se sorprenentment sol, i li va semblar que tothom devia estar demanant la resistència sota la casa de la Diputació, perquè les vies que l'envoltaven estaven desertes.

En Pere tenia quaranta-cinc anys, i recordava què havia passat als baluards durant els setges del 1697 i el 1706. Quan tot allò succeïa, va pensar, la meitat dels valents que reclamaven lluitar en aquell moment encara devien menjar dels pits de les seves mares.

Va fer camí cap a la plaça del Born pel carrer de l'Argenteria. Estava esgotat de la feina de tot el dia i del vespre de passió amb l'Anna, i no veia el moment de ficar-se al llit.

Aquell mestre sabater tenia taller al Born, amb dos aprenents al seu càrrec que treballaven força més que ell. En Pere feia sabates tant per a clients locals com per a mercaders d'altres contrades del Mediterrani. Estimar l'Anna li permetia sentir una mica de pau enmig del món atrafegat i caòtic en què vivia des que la seva dona, la Joana, havia mort vuit anys enrere.

En Pere baixava cap al Born per carrers foscos i estrets infestats per les rates nocturnes. Caminava amb molta son, sense fixar-se en els homes que anaven en direcció contrària ni en els que s'arrapaven a una noia mentre l'agafaven pels malucs, el cul o la cintura.

Un cop als peus de Santa Maria del Mar, en va contemplar la façana. Estava il·luminada de manera suau i irregular pels fanals dels balcons de tots dos costats, i oferia una visió bonica i tenebrosa allhora. Li transmetia pau, una calma que desitjava que es prolongués un cop ell ja no hi fos.

Sempre havia volgut descansar allà amb els seus avantpassats.

El primer era el seu avi, mort el 1651 quan defensava Barcelona dels castellans. De ben petit, li havien explicat la gran cerimònia celebrada pel seu enterrament quan Barcelona encara estava encerclada. Els seus pares també reposaven allà, morts per uns bandits quan ell només tenia set anys.

La darrera a alimentar els cucs, però, havia estat la Joana. Mai oblidaria els seus ulls oberts quan jeia morta als seus peus.

Aquells pensaments i records el van abordar mentre seguia caminant. A la dreta hi havia la sagrera de l'església, ocupada per un cementiri cobert de moreres. Les lloses i les creus es dibuixaven a les parets de les cases que delimitaven aquell lloc de repòs etern, amb unes figures tremoloses que el van fer aturar-se un moment.

En Pere va imaginar el nombre de morts que hi havia sota els seus peus. Els ossos desfets ocupaven un forat que, just en aquell moment, s'aprofitava per donar descans a un altre conciutadà mort.

Un calfred el va recórrer i el va fer saltar endavant per cercar, com més ràpid millor, la seguretat de la llar.

Va enfilem amb decisió cap al barri de la Ribera. Davant seu, però, encara va trobar el pont cap al lateral de Santa Maria del Mar.

De sobte va recordar aquell matí d'agost del 1705, quan havia vist un munt d'homes al costat de Santa Maria del Mar, envoltats de materials de construcció.

—Feu un pont? —va preguntar en Pere a un dels guàrdies que vigilaven els constructors.

—Sí, és perquè l'arxiduc Carles pugui anar a resar des de palau.

—No pot anar-hi pel carrer?

—L'arxiduc ho vol així. I vés-te'n d'aquí, si no vols rebre. Deixa treballar els mestres d'obres.

Al cap d'unes setmanes ja hi havia un pont que creuava directament cap a l'església i, a les misses, tots observaven com l'arxiduc s'asseia a la seva llotja particular.

La plaça del Born, on vivia, era propera al port i amb una activitat molt intensa tant de dia com de nit. En Pere sempre l'havia preferida al carrer de Corribia, a tocar de la Catedral, on estaven la majoria dels seus germans del gremi de sabaters.

Estimava el mar mil vegades més que terra ferma. Li aportava pau en els vespres de calma mediterrània. De vegades, fins i tot pujava a les muralles i romania hores quiet, només mirant com les onades arribaven a la platja fins a desfer-se i tornar de nou a la mar. En Pere pensava llavors en tot allò que havia fet i perdut, però sobretot revivia el moment en què havia deixat escapar allò que més estimava al món, la Joana.

Finalment va arribar a casa. Era una llar sense gaires luxes però tampoc no hi mancava res. A l'entrada de la planta baixa hi havia el taller, tot ple d'eines, estris i materials per fer sabates, i, al fons, la cuina amb la taula on menjaven cada dia. Al primer pis hi havia el saló central, presidit per una taula de roure imponent, que s'envoltava de les cambres principals. Finalment, al pis superior només hi tenien el magatzem per a tots els materials del taller i les cambres petites dels aprenents i la minyona.

En Pere va obrir la porta sense fer soroll. Eren ja les tres de la matinada i no volia despertar ningú dels que feia hores que dormien.

Respectant el silenci absolut que regnava a la casa, va pujar al primer pis per enllitar-se gairebé sense treure's la roba. Un cop sota la flassada, quan els ulls ja se li tancaven, va veure com una ombra esquifida i coneguda travessava la foscor.

La Roser va aproximar-se a ell amb la camisola de dormir i una espelma a la mà.

Tenia disset anys i feia de minyona des que era una nena, però encara tenia les galtes i la veu infantils.

—Què fas aquí baix? —va exclamar en Pere.

—He sentit la porta i volia veure si passava alguna cosa. Se sent gent cridant pel carrer i tenia por que haguessin entrat...

—Doncs no passa res. Ara torna al llit, que és tard.

La noia va assentir, tot abaixant el cap, abans de desaparèixer escales amunt.

El sabater no va trigar a adormir-se.

La crida

Tot just havia sortit el sol quan el van despertar unes trompetes i tambors.

En Pere va treure el cap per la finestra i, en veure d'on venia aquella fressa, va córrer escales avall per sentir més de prop allò que comunicava el pregoner.

—*Ara ojats: Tothom generalment us notifiquen...*

—Podem allistar-nos ja?! —el van interrompre.

—Espera que acabi de llegir i ho sabràs! —va respondre-li un dels oficials.

—Volem saber si ens podem allistar ja!

—*...i fan saber, de part dels Excel·lentíssims i Fidelíssims Senyors Diputats del General Principat de Catalunya...* —El pregoner seguia llegint aliè a l'escàndol que es formava al seu voltant.

—Visca Catalunya! —va cridar un altre.

—Visca! —van repetir a cor la majoria dels que eren allà.

Un tercer va saltar:

—Deixeu-vos de consellers i trompetes. Què ha passat?

—Però no podeu callar un moment i escoltar-lo? Va!

—va bramar de nou l'oficial mentre assenyalava el nunci.

El xivarri i la cridòria seguien mentre el pregoner intentava fer-se sentir per sobre d'aquell guirigall. L'oficial, cansat, va disparar a l'aire.

Tothom va callar en sec a la plaça del Born i un munt de coloms van sortir de les teulades en direcció al cel.

Espantat per aquell tret, en Pere va córrer encara més cap al carrer. El sol va cegar-lo tan bon punt va obrir la porta. Volia sentir què deien però li era impossible. Era massa lluny del nunci, i els veïns que s'havien amuntegat li barraven el pas.

La gentada va començar a desaparèixer un cop escoltat el missatge. El sabater va haver d'obrir-se camí entre la multitud, a empentes i cops de colze, per arribar fins on era el document que el pregoner havia penjat.

Ara ojats:

Tothom generalment us notifiquen, i fan saber, de part dels Ex. i fid. Senyors Diputats del General Principat de Catalunya en Barcelona residint; i per deliberació, amb intervenció dels Ex. i fid. Senyors oïdors de comptes, lo dia present feta, en nostre consistori, i seguint lo consell dels Ex. i fid. Braços generals militar i reial.

Que havent resolt lo precaucionar-se amb la defensa de les places frontereres del present Principat, no permetent que los enemics preocupen aquelles, per interessar la major seguretat de les generals constitucions, usos i costums, llibertats i privilegis, tant dels comuns com dels particulars, així eclesiàstics com seculars, mantenint-se sota el domini de l'emperador seu N. S. que Déu guardi; per això, qui vulla destinar-se a servir, acude en casa de la diputació de Catalunya, on se'ls allistarà a la plaça; i si cossos enters, tant de cavalleria com d'infanteria, volen concórrer a coadjuvar a dita precisa i necessària empresa, s'admetran a sou en la mateixa conformitat, mantenint-se als oficials sos puestos.

I perquè les dites coses vinguen a notícia de tots, manen ses Ex. fidelíssimes ésser feta i publicada la present pública crida, pels llocs acostumats de Barcelona, i altres ciutats, viles i llocs del present Principat, on convinga menester sia.

Dat en Barcelona al 9 de juliol de 1713.

En Pere ho va llegir tres cops per acabar de copsar la transcendència d'aquella crida.

—Oficial, vindran altres forces per ajudar-nos, veritat?
—va preguntar al mateix home que havia disparat el tret a l'aire.

El militar se'l va quedar mirant ben estranyat, com si no acabés d'entendre aquella pregunta ingènua. El capità va respondre:

—Realment creus que vindran altres exèrcits a assistir-nos?

—Això espero!

—Has estat mai en una guerra?

—Sí, el 1697 i també fa vuit anys.

—I algú va ajudar els barcelonins? —va preguntar en to irònic.

—En Jordi de Darmstadt! Aquell general alemany va fer més per Catalunya que molts que es vanten de ser del nostre bàndol.

—Ja, però el príncep Jordi és mort... —Va donar-li un copet al braç abans de girar cua.

Després d'allò, tothom va reprendre les seves tasques amb fingida normalitat; també en Pere i els seus dos aprenents, en Jacint i en Rafael. El mestre havia de fer unes sabates de cordovà amb acabats refinats d'argent per a la família Dalmases i tenia la taula de treball plena de regles, peces del cuir de cabra i les tisores per tallar. Era aquest mateix calçat el que solia exportar a Palerm, Gènova o

Nàpols. Amb les comandes feia força diners sempre que trobava lloc en un dels vaixells que sortien de Barcelona carregats d'aiguardent.

Els aprenents anaven molt atrafegats amb encàrrecs menors, calçat de cuir bast per a clients més humils que no exigien uns acabats tan preciosos.

En aquell moment, el mestre estava assegut mentre els aprenents treballaven. En Rafael tenia agafada una sabata a la cama esquerra amb el tirapeu i la deixava llustrosa amb el brunyidor. En Jacint s'escarrassava a posar una forma a una sabata que havia d'eixamplar per a un client al qual li estrenyia.

Mentrestant, en Pere havia deixat de banda les sabates dels Dalmases i feia comptes en un plec de papers. Li costava concentrar-se perquè les escenes de batalles passades picaven a la porta demanant una nova vida.

El seu fill gran, en Joan, es va plantar davant d'ell. Era un jove de vint anys, una mica més alt que el seu pare. Tenia els ulls verds, com la Joana. La melena negra li brillava amb la claror del dia, igual que la barba, perfilada amb molta cura. Anava sempre molt ben vestit, amb camisa, ropilla, balons i mitges impol·lutes. Això ho acompanyava amb un barret decorat amb plata i, sobretot, unes sabates dignes d'un noble que es feia ell mateix.

La veu no es corresponia amb la seva aparença de gentilhome. Es trobava a mig camí entre la d'un adolescent i la d'un adult, però amb una entonació fatxenda.

Aquell dia, la seva expressió contrastava del tot amb la del seu pare.

—Crec que avui ha estat un bon dia per a tots nosaltres... Per fi s'han decidit els vells i bergants de la Junta de

Braços! Mira a Barcelona, tothom canta! Segur que ja hi ha cua davant la casa de la Diputació per allistar-se!

En Joan va reclamar l'atenció del mestre sabater, tot recolzant els punys tancats a la taula i clavant-li la mirada a la coroneta.

—Què et passa, pare?

—Res, estic bé. Vull que te'n vagis...

—Sé què et passa... —Va aixecar el to de veu.

—Doncs no preguntis, i surt del meu davant.

—Et poses en evidència, botifler!

El pare es va aixecar de cop i va clavar els seus ulls en els del fill. La seva mirada passava com una llança a través dels flocs de cabell sobre el front suat.

En Joan va sortir enrabiad del taller, apartant a empenyes un dels aprenents, que va caure sobre la taula plena d'eines, retalls de pells i claus.

Des del seu escriptori, en Pere va veure amb impotència com se n'anava el seu fill. Fins i tot la Roser, que era a la cuina, havia deixat de pastar pa per sotjar la discussió entre els Sabater.

La llum que inundava el taller, recobert de calç, els va animar a tornar a les seves tasques. El mestre, però, era incapaç de mirar els comptes, ni tampoc d'ajudar els seus aprenents a millorar l'ofici.

Va sortir del taller tot esbufegant.

Semblava que res havia canviat d'ençà que s'havia fet pública la notícia de la resistència. La crida a les armes es movia entre comerciants, venedors ambulants, carros i cavalls.

En Pere anava amb compte de no fer caure aquells que descarregaven els barrils i els feien rodar cap a la taverna. D'allà eixia el xivarri més exagerat entre la pudor de vi picat que ho inundava tot.

Va sortir de la plaça del Born, on quadrilles d'exaltats perseguïen i insultaven els qui creïen que era millor renedir Barcelona.

Es va aturar davant dels que tiraven verdura podrida i pedres a un dels cotxes de cavalls més guarnits que havia vist mai. Van sortir les escortes dels nobles per enfrontar-se a bastonades amb els esverats, sota la mirada atenta i espantada del sabater. La turba els va rodejar molt ràpid i van fugir cap al palauet. La pluja de pedres, aleshores, es va dirigir cap a les finestres i les façanes del refugi dels botiflers.

Caminant pels carrers bruts, de sobte un so harmoniós el va fer somriure. La veu d'en Francesc Espillés resonava a la cantonada de Santa Maria del Mar. Era un cec que cantava i tocava la seva guitarreta sempre al mateix lloc. Aquella veu melòdica destacava entre les corredisses i les converses fugaces de la gent que passava pel seu davant.

Anava ben vestit, i duia l'ull esquerre cobert per un pegat negre. El dret, aquell menys mutilat però igual d'inútil, el duia descobert.

En Pere es va aturar a escoltar-lo mentre el contemplava amb tendresa.

*Cantaven los aucells
quan veren los vaixells
davant de Barcelona,
i lo alegre Tord
cantant deia a'n el Bord:
—Tu eres la ponçonya—.*

La cançó sonava per Barcelona des que l'arxiduc Carles s'hi havia instal·lat el 1705. En Pere va apropar-se al

seu amic, que seguia cantant, i va deixar caure un parell de monedes al platet de llauna.

—Gràcies, amic! —va dir en Francesc, aixecant el cap.

—Com saps que som amics?

—Et conec? —va preguntar molt estranyat—. Aquesta veu... Sí que et conec! Ets en Pere! Però et noto un to estrany. Suposo que ja saps que tornem a estar en guerra.

—Sí... casondena.

—Recordes quan vam construir la travessera darrere els baluards?

—I tant, Francesc! Havent viscut allò sembla impossible que encara puguem parlar-ne!

—Aquells dies vaig perdre els ulls per la metralla, ara ja no tinc res més que la guitarreta... —es va lamentar.

—Segur que trobes alguna cosa per tirar endavant, amic.

—Pensa que quan entrin no els importarà que jo sigui cec. Em clavaran una baioneta al coll igual que a tu, Pere. Jo, a sobre, no sabré ni d'on vindran.

—Veig que estem igual, doncs —va sospirar l'altre.

—Sí, treballant mentre esperem que ens matin. Només ens queda resar perquè el que està dat i beneït no acabi passant.

Després d'acomiar-se, el sabater va caminar fins a la plaça de Sant Jaume. Veia la gent arrauxada que corria cap a la casa de la Diputació. Tot eren cares exaltades i satisfetes que volaven pels carrers de Barcelona, empeses per una força que ell no era capaç d'entendre.

Ja des del carrer de la Llibreteria veia gent amuntegada. Davant seu, una llarga filera de persones travessava la plaça. Eren nois que s'allistaven a l'exèrcit català.

Els regiments de voluntaris es feien cada cop més grossos pels nous reclutes de la casa de la Diputació, però en Pere sabia que ell hauria d'anar a la Coronela amb la

resta de menestrals de Barcelona. Ho havia viscut abans, i tots els braços serien pocs per mantenir els enemics fora les muralles.

—Mori el gos d'Anjou i la truja de sa mare! —se sentia cridar a alguns dels que eren allà.

La filera dels futurs defensors de Barcelona avançava a poc a poc. La majoria aixecaven el puny, exultants. Alguns fins i tot llançaven el barret enlaire. De cop i volta, un noi va xisclar per sobre la resta:

—Lluitem per Catalunya!

—Visca! —responia tota la resta.

—No ens podrà conquerir el porc d'Anjou! —s'hi afegia gent de tots els costats de la plaça.

En Pere era al mig, esparverat per totes les barbaritats que sentia dir. Una empenta gairebé el va fer caure, mentre observava les expressions alegres dels joves que condemnaven el seu futur amb una rúbrica.

Abans no es pogués girar per demanar explicacions o tornar-s'hi amb un cop de puny, tot d'una el van abraçar des del darrere. Era el seu amic Sebastià Dalmau.

Pertanyia a una família de comerciants molt rics, i en Pere aprofitava els seus vaixells per exportar les sabates. L'amistat s'havia fet encara més forta sota les armes, perquè en Pere havia servit a les seves ordres en el setge del 1706, quan el seu amic era capità de la companyia de sabaters de la Coronela.

—Què fas aquí perdut? —va preguntar amb un somriure exagerat.

—Busco el meu fill —va mentir l'altre.

—Quin dels dos?

—En Joan.

—No l'he vist pas. Escolta... Ja saps com va anar la Junta de Braços? —va preguntar-li.

—Doncs no, i m'agradaria saber-ho!

—T'ho explicaré tot quan vinguis a casa —va riure en Sebastià—, i beurem vi a la salut de Catalunya!

Després d'aquesta trobada, va tornar al taller, tot esquivant la verdura podrida que volava i els grups d'exaltats que s'estomacaven a cops de bastó amb els guàrdies dels nobles.

En Joan ja era al taller quan va arribar el seu pare. Avaluava el treball dels aprenents amb la mirada exigent de qui sap que un dia heretarà el negoci. Sense dir-li res, en Pere va pujar a la seva cambra.

Assegut a la butaca de la seva habitació, va muntar la pipa. Va unir la cassoleta a la cànula, posant l'anell al mig perquè no es fessin malbé. Les decoracions estriades de totes dues peces es van ajuntar com una de sola. Gravada amb formes naturals ondulants, aquella peça d'ivori era regal d'un notari amic seu.

Va ficar el tabac dins del forn i, després de pressionar-lo amb el polze, el va encendre amb un tros de paper que havia pres el foc de la llàntia de la cambra.

Aviat la sala es va omplir de la fumarada aromàtica del tabac del Brasil que havia comprat a preu d'or. Els núvols es movien de manera tranquil·la i la blancor tènue pujava fins a topar amb el sostre. En Pere tancava els llavis per dibuixar cercles cada cop que treia fum per la boca, tot complagut al mig del cel blanc que ell mateix havia creat.

Per tota la casa ressonaven les passes de la minyona o dels que treballaven al taller, mentre ell estava mig adormit a la butaca.

El tabac es va acabar de cremar.

Quan es va aixecar per proveir-se de més, en Pere es va trasbalsar en veure al mirall la seva pròpia imatge. Semblava tan desfet com el contingut de la pipa, consumit com estava pel foc dels anys. Quatre manyocs de cabell li queien sobre els ulls fins a la barba canosa i espessa. La cicatriu del front, fruit d'un cop de pedra quan era jove, tan atractiva uns anys enrere, ara s'amagava entre les arrugues.

El sabater no es reconeixia a si mateix. Ja no era tan corpulent i començava a tenir certa curvatura d'ancià.

En treure's la roba, va veure els records del passat a la seva pell. Les marques que cobrien el seu cos el van traslladar a escenes que ell creia esborrades però que seguien molt vives. De totes elles, la ferida més dolorosa havia coincidit amb el darrer alè de la Joana, quan la va veure morta just als seus peus sota la runa aquell maleït 1706.

Ja eren tots a taula quan en Pere va baixar a la cuina. Els aprenents i els seus fills seien en silenci mentre la Roser acabava d'enllestir el dinar. La minyona es movia entre els fogons, les olles i les cassoles penjades, sense obrir boca. Havia estat tot el matí pastant, i feia hores que intentava mantenir un bon foc.

En Pere havia portat fideus de l'adrogueria i la Roser remenava una caldera de sopa que penjava sobre els fogons. La minyona, en aquell moment, va posar a taula els plats i els gots de terrissa.

Ella preferia cuinar plats més elaborats, però res més fàcil que una sopa a la qual afegir pa, formatge i embotits.

En els bons temps, els Sabater visitaven després de dinar les adrogueries per tastar els torrons, els melindros o les xocolates. Però, amb la incertesa que s'havia apoderat de la ciutat, es conformaven de fer un tomb per olorar tot allò des de fora.

Van començar l'àpat en silenci. Famolencs pel llarg matí, van atacar la sopa amb les mateixes ganes que ho haurien fet amb un filet de carn.

La pau només era trencada pels coberts que colpejaven contra els plats.

En Jacint, tot d'una, es va decidir a iniciar la conversa.

—Com creieu que acabarà tot?

—Ens defensarem fins a la mort! —va respondre convençut en Joan—. Oi que sí, Ignasi?

—Suposo que sí.

Tots esperaven la intervenció d'en Pere, que romania callat i amb l'atenció fixada només en la sopa. Volia evitar una discussió que considerava innecessària.

En acabat de dinar, el mestre sabater va pujar les escales, fent una ganyota a l'Ignasi perquè el seguís.

Dos anys més petit que en Joan, era més baix que ell i anava amb les espatlles sempre encongides. Tenia la cara plena de pigues, amb quatre pèls a la barba i uns cabells negres impossibles de pentinar.

Després de seure al voltant de la taula de roure, van servir-se dos gots de vi per fer més lleugera una conversa que preveïen tensa.

En Pere va prendre la paraula:

—El teu germà i jo som menestrals i, si seguim a Barcelona, ens tocarà anar a la Coronela, però tu ets estudiant de lleis... Saps si els teus companys volen anar a la lluita?

—Doncs la majoria estan igual d'excitats que en Joan. Volen anar a la guerra.

—Entenc... —Va fer un glop de vi—. Quan els enemics ataquin la ciutat, però, caldran tants homes que segur que us reclutaran també a vosaltres, tant si voleu com si no.

—Ens en sortirem, pare. Diuen que vindran els anglesos i els alemanys a ajudar-nos!

—Tot són promeses. No t'enganyis, Ignasi. Ja veurem què passa a l'hora de la veritat. En menys d'un mes hi haurà a les portes més soldats borbònics que habitants té Barcelona. Ara torna amb els altres i acaba de dinar, fill.

Novament sol, va anar a seure al llit per endreçar les idees que li voltaven pel cap.

De ben petit, l'Ignasi ja semblava massa llest per ser un sabater, però sempre havia estat a l'ombra del seu germà Joan. Per això, i gràcies a la carta de recomanació de l'Antoni, un notari amic d'en Pere, havia començat a estudiar lleis sota la tutela del doctor Marià Bassons.

Aquest ensenyament es feia a l'Estudi General de Barcelona, a l'edifici que tancava la Rambla per la part més alta de la ciutat. Cursar dret no havia tingut prestigi en els seus inicis, tot i que ja feia gairebé dos-cents anys que s'havia establert com un ensenyament universitari.

Però ara el seu destí semblava igual de negre que el de la resta. Hauria de defensar els baluards de Barcelona com tots.

Al pare sabater se li barrejaven els records del passat amb les pors del futur. Les cares de qui encara considerava els seus nens es fonien amb els cadàvers que havia vist al llarg de la seva vida.

Els rics partidaris del pretendent Borbó al tron, Felip d'Anjou, ja feia dies que havien marxat a Mataró. Aquella ciutat era el refugi dels filipistes de Barcelona, que, si s'haguessin quedat dins de les muralles, haurien hagut de lluitar contra el rei que creien legítim. Tal com estava girant tot, els botiflers que encara no havien fugit s'apressaven a preparar el viatge que els hauria de dur lluny del perill.

En Pere va extraviar la mirada entre els llibres del seu fill. Desfet, va recordar com, setze anys enrere, les bombes havien destrossat la plaça del Born i matat un munt

de veïns. Mai oblidaria el patiment d'aquells que, estossegant sang, havia arrossegat fins als cirurgians.

Era gairebé de nit quan va sortir de casa a prendre una mica l'aire. Caminava a poc a poc, amb l'efecte de l'alcohol dins seu.

Va entrar a la cabana de l'Anna. No havia passat ni un dia des que l'havia visitada per darrer cop.

Era una construcció molt petita. Amb prou feines tenia espai per al llit, un parell de cadires i una taula. Les parets havien estat blanques, però ara les recobria una capa de brutícia groguenca que es feia més fosca en acostar-se al sostre i al terra.

Entre les taques d'humitat i les sargantanes que pujaven, la noia tenia penjat un mirall molt petit, mig esquerdat i ple de pols. Per allà va veure entrar en Pere.

Fingint que no l'havia vist, es pentinava amb parsimònia, rodejada de figuretes de sants, estampetes, rosaris, flascons d'aigua beneïda, relíquies falses i espelmes enceses sobre la taula.

Quan en Pere la va agafar per la barbeta, l'Anna va veure els seus ulls inflats a través dels blens de cabell que li queien al buit.

Tots dos van seure al llit, buscant les paraules adients per iniciar la conversa.

—Què ha passat, Pere? No és normal que vinguis dos cops el mateix dia...

El sabater la va mirar fixament als ulls i va respirar fondo abans de dir:

—Necessito parlar.